

4.6.2018

AKA/18/00.03.20/20
18

Hallintovaliokunta
Eduskunta
00102 Eduskunta

Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 31.5.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE21/2018)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Suomen Akatemian lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdenvertaiseen kohteluun liittyen muita lakeja, jotka liittyvät mm. sosiaaliturvaan ja asumiseen.

Uudessa laissa säädettäisiin tutkijoiden, opiskelijoiden, työharjoittelijoiden ja Euroopan unionin vapaaehtoisohjelmiin osallistuvien vapaaehtoisten, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, maahantulon ehdoista ja oikeuksista oleskella maassa sekä tutkijoiden ja korkeakouluopiskelijoiden oikeudesta liikkua ensimmäisestä Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen ja liikkumiselle asetettavista ehdoista. Ulkomaalaislain tutkijoita, opiskelijoita ja työharjoittelijoita koskeva sääntely kumottaisiin.

Suomen Akatemia toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Suomen Akatemian tehtävänä on rahoittaa korkeatasoista tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä, toimia asiantuntijana tiedepolitiikkaa koskevissa kysymyksissä sekä kehittää kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä. Akatemia rajaa lausuntonsa hallituksen esitykseen koskemaan lähinnä tutkijoiden asemaan liittyviä ehdotuksia.

Kansainvälinen vuorovaikutus ja liikkuvuus ovat olennainen osa korkeatasoista tutkimusta ja koulutusta. Lisäksi tieteen maailma on yhä globaalimpi. Yleisenä kannanottona hallituksen esitykseen Akatemia toteaa, että ehdotettu lakimuutos, joka selkeyttää ja helpottaa korkeatasoisten kolmansista maista tulevien tutkijoiden maahanpääsyä sekä tutkimustyötä varten tapahtuvan oleskelun ehtoja, on myönteinen.

Esitys tukee hallitusohjelman tavoitetta, jonka mukana Suomi on vuonna 2025 avoin ja kansainvälinen, kieliltään ja kulttuuriltaan rikas maa. Se tukee myös tiede- ja innovaationeuvoston visiota vuodelle 2030, jonka mukaan Suomen vetovoiman ja rajat ylittävän liikkuvuuden lisääminen ovat keskeisiä edellytyksiä suomalaisen tieteen ja innovaatioiden laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

Lakiesityksessä esitetään, että voimassa olevaan ulkomaalaislakiin perustuva tutkijoiden jakaminen jatko-opiskelijoihin ja tutkijoihin poistuu ja tutkijoille myönnetään oikeussuhteesta ja rahoituksesta riippumatta yhdenmukaisesti tutkijan oleskelulupa. Akatemia pitää hyvänä, että tutkijoita kohdellaan samalla tavalla rahoituksesta riippumatta. Myönteistä on myös se, että tutkijoille myönnettävä oleskelulupa olisi lähtökohtaisesti jatkuva ja ensimmäisen oleskeluluvan voimassaolo olisi kaksi vuotta yhden vuoden sijasta.

Tutkijoiden liikkuvuusmahdollisuuksiin ja -halukkuuteen vaikuttaa usein myös se, voivatko perheenjäsenet lähteä mukaan tutkimustyön suorittamisen ajaksi. Esityksessä ehdotetut tarkistukset, joilla mahdollistetaan perheenjäsenten aiempaa helpompi liikkuvuus, ovat tervetulleita.

Esityksellä toimeenpannaan myös EU-direktiivin säännökset liikkuvuudesta EU:n jäsenvaltioiden välillä. Esityksen ehdotukset tutkijoiden ja heidän perheenjäsentensä liikkumisen ilmoittamismenettelystä jäsenvaltioiden välillä vaikuttavat selkeiltä ja helpottavat liikkuvuutta.

Esitys myös mahdollistaa tutkijoille ja opiskelijoille aiempaa paremmat mahdollisuudet jäädä Suomeen etsimään töitä tai aloittamaan yritystoimintaa tutkimuskauden tai opiskelun päätyttyä. Tämä lisäisi osaavan työvoiman tarjontaa työmarkkinoilla ja mahdollistaisi tutkimustoiminnan ja opiskelun kautta hankitun liikeidean jalostamisen ja aloittamisen entistä paremmin. Akatemia pitää tätä kannatettavana.

Lakiesityksen 5 §:ssä ehdotetaan tarkennettavaksi tutkijan ja tutkimusorganisaation välillä tehtävää sopimusta. Myös tämän uudistuksen voidaan katsoa selkeyttävän kolmansista maista tulevien tutkijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia.

Pääjohtaja

Heikki Mannila

Yksikön johtaja

Maarit Saarela